

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 436/2022-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíťa a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Dagmar Valovičovou, Lazaretská 23, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 96/2012 a proti postupu Krajského súdu v Bratislave v súvislosti s rozhodovaním o opravných prostriedkoch v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 12 C 96/2012 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 96/2012 a postupom Krajského súdu v Bratislave v súvislosti s rozhodovaním o opravných prostriedkoch v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 12 C 96/2012 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 96/2012 a Krajskému súdu v Bratislave v súvislosti s rozhodovaním o odvolaní podanom v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 12 C 96/2012 **p r i k a z u j e** ďalej konať bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **1 000 eur**, ktorú **s ú** mu **p o v i n n é** zaplatiť Okresný súd Bratislava I a Krajský súd v Bratislave spoločne a nerozdielne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 13. apríla 2022 a doplnenou 14. júna 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 96/2012 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 632/2014. Sťažovateľ zároveň navrhuje prikázať okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, a uplatňuje si proti okresnému súdu primerané finančné zadosťučinenie v celkovej výške 3 500 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou na okresnom súde 7. mája 2012 domáhal od protistrany zaplattenia sumy 3 344,50 eur s príslušenstvom. Okresný súd žalobu sťažovateľa rozsudkom z 2. júla 2014 zamietol a v prevyšujúcej časti konanie zastavil. Po odvolaní sťažovateľa krajský súd rozsudkom (pod sp. zn. 5 Co 632/2014) z 30. augusta 2016 rozsudok okresného súdu potvrdil. Tým bola vec právoplatne skončená (25. októbra 2016), no sťažovateľ predmetné konania napadol ústavnou sťažnosťou, ktorú ale ústavný súd (I. ÚS 728/2016) odmietol pre neprípustnosť. S ohľadom na okolnosti uvedené v rozhodnutí ústavného súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré ale Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 4 Cdo 47/2017 z 23. januára 2018 odmietol ako procesne neprípustné (z dôvodu neprípustnej kumulácie dôvodov dovolania, pozn.). Proti tomuto rozhodnutiu najvyššieho súdu podal sťažovateľ opäť ústavnú sťažnosť a ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 276/2018-32 zo 6. decembra 2018 rozhodnutie najvyššieho súdu zrušil (z dôvodu, že v tom čase najvyšším súdom posudzovaná kumulácia dovolacích dôvodov porušovala základné právo na súdnu ochranu dovolateľov, pozn.). Po opätovnom preskúmaní dovolania sťažovateľa tak najvyšší súd uznesením č. k. 3 Cdo 73/2019 z 29. septembra 2021 zrušil dovtedy právoplatný rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Po vrátení veci krajskému súdu tento následne uznesením č. k. 5 Co 156/2021-286 z 31. januára 2022 zrušil aj rozsudok okresného súdu z 2. júla 2014 a vec mu tiež vrátil na ďalšie konanie.

3. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie, že aj po desiatich rokoch od podania žaloby je vec stále na okresnom súde, čo je podľa sťažovateľa jednoznačným znakom prietáhov v napadnutom konaní, a teda porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Okrem toho sťažovateľ poukázal aj na okolnosť, že vyjadrenie žalovaného k jeho žalobe z 13. augusta 2012 mu bolo doručené až 14. apríla 2014. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti namietal aj porušenie základného práva na súdnu ochranu, a to s poukazom na skutočnosť, že na pojednávaní 2. júla 2014 mu bolo doručené vyjadrenie protistrany v rozsahu 93 strán textu tvoreného množstvom číselných údajov, pričom napriek jeho námietkam bolo toto podanie pripustené ako dôkaz a následne bolo na rovnakom pojednávaní aj rozhodnuté vo veci.

4. Sťažovateľ sa domáha aj finančného zadosťučinenia vo výške 3 500 eur, čo odôvodnil iba všeobecne charakterom, početnosťou a dĺžkou porušenia jeho základných práv.

II.

Procesný postup ústavného súdu, vyjadrenia okresného súdu a krajského súdu

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 436/2022-16 z 20. septembra 2022 ju podľa § 56 ods. 1 a 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v časti namietaného porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu a krajského súdu. Hoci sťažovateľ v petite svojej ústavnej sťažnosti označil namietaný postup krajského súdu iba sp. zn. 5 Co 632/2014, po ustálení skutkového stavu ústavný súd zistil, že v napadnutom konaní rozhodoval krajský súd zatiaľ dvakrát, a to nielen pod sp. zn. 5 Co 632/2014, ale aj pod sp. zn. 5 Co 156/2021. Odvolací súd aj pri rozhodovaní v rovnakej veci priraduje veci vždy novú spisovú značku (v prípade aktuálneho odvolania bude krajským súdom pridelená opäť nová spisová značka, pozn.). Napriek tejto nepresnosti sťažovateľa v petite ústavný súd z kontextu samotnej ústavnej sťažnosti vedel identifikovať, že táto smeruje proti postupu krajského súdu v napadnutom konaní vo všeobecnosti. A preto, zdôrazňujúc materiálnu ochranu vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj vo vzťahu ku krajskému súdu na ďalšie konanie v súvislosti s rozhodovaním krajského súdu o opravných prostriedkoch v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 96/2012. Vo zvyšnej časti (čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy) ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol.

6. Ústavný súd následne výzvou z 26. septembra 2022 vyzval predsedu krajského súdu a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili k opodstatnenosti ústavnej sťažnosti. Predseda krajského súdu vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 7. októbra 2022 uviedol, že konanie na krajskom súde vedené pod sp. zn. 5 Co 156/2021 bolo ukončené ešte v januári 2022 a v čase podania ústavnej sťažnosti už žiadne konanie na krajskom súde neprebiehalo. Navyše podľa petitu ústavnej sťažnosti žiadal sťažovateľ, aby ústavný súd prikázal odstrániť nedostatky v konaní iba proti okresnému súdu, a zároveň si finančné zadosťučinenie uplatnil iba od okresného súdu. Na základe týchto okolností predseda krajského súdu zastával názor, že ústavná sťažnosť je vo vzťahu ku krajskému súdu nedôvodná. Predseda okresného súdu v podaní doručenom ústavnému súdu 4. novembra 2022 tiež uviedol, že ústavná sťažnosť vo vzťahu k okresnému súdu nie je dôvodná. Poukázal pritom na to, že prvýkrát rozhodol okresný súd po dvoch rokoch a dvoch mesiacoch a následne po vrátení veci odvolacím súdom rozhodol po šiestich mesiacoch od vrátenia veci, čo spolu predstavuje iba 2 roky a 8 mesiacov. Ďalej poukázal na vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktoré pripojil k svojmu vyjadreniu. Zákonná sudkyňa okrem chronológie samotného napadnutého konania uviedla, že dovolací súd zrušil v tomto prípade iba rozhodnutie odvolacieho súdu, pretože práve tomuto rozhodnutiu vyčítal vadu zmätočnosti. Krajský súd následne ale zrušil aj rozsudok okresného súdu, čo považovala za alibistický postup, pretože podľa jej názoru sám mohol napraviť pochybenia, ktoré viedli k zrušeniu jeho rozhodnutia dovolacím súdom. Vo vzťahu k samotným prietahom zákonná sudkyňa poukázala na to, že v napadnutom konaní nešlo o prednostnú vec, čo ju v súvislosti s dĺžkou konania a jej nadmerným pracovným zaťažením zbavuje zodpovednosti za prípadné prietahy v napadnutom konaní. Zákonná sudkyňa sa vyjadrila aj k sťažovateľovým námietkam smerujúcim k základnému právu na súdnu ochranu, ale tieto vyjadrenia boli už bezpredmetné, lebo v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa (t. j. nad rámec posudzovaného

porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pozn.) ústavný súd odmietol uznesením č. k. IV. ÚS 436/2022-16 z 20. septembra 2022. Napokon zákonná sudkyňa dodala, že okresný súd v predmetnej veci už rozhodol aj druhýkrát, a to na pojednávaní 23. septembra 2022.

7. Po doručení vyjadrenia okresného súdu ústavný súd vyzval 7. novembra 2022 právnu zástupkyňu sťažovateľa, aby v prípade, ak by to sťažovateľ považoval za potrebné, zaujala stanovisko k vyjadreniu okresného súdu a krajského súdu, ktoré jej v prílohe zaslal. Sťažovateľ ale nevyužil možnosť vyjadriť sa k týmto podaniam okresného súdu a krajského súdu a na výzvu ústavného súdu žiadnym spôsobom nereagoval.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s podaniami účastníkov dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno v tomto prípade očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Chronológia úkonov okresného súdu v napadnutom konaní

9. Ústavný súd zistil, že okresný súd vykonal v predmetnej veci (12 C 96/2012) tieto úkony:

- Dňa 7. mája 2012 sťažovateľ podal žalobu na okresnom súde o zaplatenie sumy 3 344,50 eur proti UniCredit Bank Slovakia a. s.
- Dňa 15. mája 2012 okresný súd vyzval sťažovateľa uznesením na odstránenie väd podania.
- Dňa 20. júna 2012 sťažovateľ doplnil svoju žalobu podľa pokynov okresného súdu.
- Dňa 17. júla 2012 okresný súd doručoval účastníkom konania procesné poučenia.
- Dňa 13. augusta 2012 sa žalovaný vyjadril k žalobe.
- Dňa 3. septembra 2012 okresný súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za návrh.
- Dňa 18. septembra 2012 sťažovateľ zaplatil vyrubený súdny poplatok.
- Dňa 28. marca 2014 okresný súd nariadil termín pojednávania na 28. máj 2014.
- Dňa 28. mája 2014 na pojednávaní bola pripustená zmena žalobného návrhu, pojednávanie bolo odročené na 2. júl 2014.
- Dňa 29. mája 2014 okresný súd požiadal o vyjadrenie Národnú banku Slovenska.
- Dňa 27. júna 2014 žalovaný doručil okresnému súdu písomné vyjadrenie s prílohami.
- Dňa 30. júna 2014 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie od Národnej banky Slovenska.
- Dňa 2. júla 2014 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, ktorým okresný súd zamietol žalobu sťažovateľa.
- Dňa 11. augusta 2014 sťažovateľ podal proti rozsudku odvolanie.
- Dňa 13. augusta 2014 okresný súd zaslal odvolanie žalovanému na vyjadrenie.
- Dňa 18. augusta 2014 okresný súd uznesením vyrubil sťažovateľovi súdny poplatok za podanie odvolania.
- Dňa 2. septembra 2014 sa žalovaný vyjadril k odvolaniu sťažovateľa.
- Dňa 12. septembra 2014 sťažovateľ zaplatil súdny poplatok za odvolanie.
- Dňa 18. septembra 2014 okresný súd predložil spis s predkladacou správou krajskému súdu.
- Dňa 10. júna 2016 sťažovateľ doručil krajskému súdu svoje vyjadrenie k vyjadreniu žalovaného k jeho odvolaniu.

- Dňa 23. augusta 2016 krajský súd vyvesil oznámenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku.
- Dňa 30. augusta 2016 krajský súd rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu.
- Dňa 30. novembra 2016 ústavný súd (I. ÚS 728/2016) odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa smerujúcu proti právoplatným rozhodnutiam súdov v predmetnej veci.
- Dňa 16. decembra 2016 sťažovateľ podal dovolanie proti rozsudku krajského súdu.
- Dňa 4. januára 2017 okresný súd vrátil uznesením sťažovateľovi súdne poplatky za návrh a odvolanie.
- Dňa 23. januára 2017 sa žalovaný vyjadril k dovolaniu sťažovateľa.
- Dňa 23. januára 2018 najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa.
- Dňa 24. mája 2018 okresný súd rozhodol o trovách konania.
- Dňa 6. decembra 2018 ústavný súd nálezom (II. ÚS 276/2018) zrušil rozhodnutie najvyššieho súdu z 23. januára 2018.
- Dňa 3. apríla 2019 najvyšší súd vyžiadal predmetný súdny spis z okresného súdu.
- Dňa 29. septembra 2021 najvyšší súd uznesením (3 Cdo 73/2019) zrušil rozsudok krajského súdu z 30. augusta 2016 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.
- Dňa 30. novembra 2021 bol súdny spis opäť predložený okresnému súdu na doručovanie rozhodnutia najvyššieho súdu.
- Dňa 27. decembra 2021 okresný súd po doručení rozhodnutia najvyššieho súdu predložil súdny spis krajskému súdu.
- Dňa 21. decembra 2021 sťažovateľ namietal zaujatosť sudcov krajského súdu.
- Dňa 31. januára 2022 krajský súd uznesením (5 Co 156/2021) zrušil pôvodný rozsudok okresného súdu z 2. júla 2014 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.
- Dňa 11. marca 2022 bol súdny spis opäť predložený okresnému súdu na doručovanie predmetného uznesenia krajského súdu účastníkom konania.
- Dňa 1. apríla 2022 okresný súd nariadil termín pojednávania na 24. jún 2022.
- Dňa 24. júna 2022 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 23. september 2022 na účely vypočutia zamestnankyne žalovaného.
- Dňa 23. septembra 2022 okresný súd na návrh sťažovateľa vypočul svedkyňu [REDACTED] a následne po ukončení dokazovania vydal meritórne rozhodnutie.
- Dňa 8. decembra 2022 ústavný súd dožiadaním na informačnej kancelárii okresného súdu zistil, že vo veci bolo podané odvolanie, ale vec ešte nebola postúpená krajskému súdu, pretože 7. decembra 2022 bola doručovaná odvolacia duplika.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 96/2012 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom tohto základného práva je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba čakajúca na rozhodnutie všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde

sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

12. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z niektorých ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (napr. § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1), ktorý platil do 30. júna 2016, a v súčasnosti už vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú

- právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje,
- správanie účastníka súdneho konania a
- postup samotného súdu.

Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokovanej veci.

Právna a faktická zložitosť veci:

14. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, platí, že spory medzi klientom a bankou nie je možné vo všeobecnosti považovať za zložité. Základom dokazovania bývajú zmluvné listiny, prípadne evidencia samotnej banky, čo sú pomerne jednoducho zabezpečiteľné podklady na súdne rozhodovanie. V napadnutom konaní figurovali iba dvaja účastníci a v jeho priebehu ani nevyvstala potreba znaleckého dokazovania. Žiadnu okolnosť napadnutého konania preto nemožno pripísať iba na vrub potenciálnej faktickej alebo právnej zložitosti prerokovanej veci.

Správanie účastníkov konania:

15. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom. Ústavný súd prihliadol aj na okolnosť, že okresný súd musel sťažovateľa po podaní žaloby vyzývať na odstránenie väd podania, aby mohol vo veci ďalej konať. No na druhej strane sťažovateľ na výzvu súdu zareagoval promptne a okrem tejto okolnosti v napadnutom konaní nenastala žiadna iná, ktorá by zo strany sťažovateľa indikovala obštrukcie na strane sťažovateľa. V konečnom dôsledku preto ústavný súd neidentifikoval žiadny postup na strane sťažovateľa, ktorý by v napadnutom konaní mohol mať negatívny vplyv na dĺžku konania.

Postup okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní:

16. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup samotného okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní. Z chronológie úkonov okresného súdu vyplýva, že v priebehu napadnutého konania sa vyskytlo iba jedno dlhé obdobie nečinnosti (medzi 18. septembrom 2012 a 28. marcom 2014) v trvaní 1 a pol roka. Okresný súd mimo tohto obdobia postupoval priam ideálne, a to počas štyroch mesiacov v roku 2012 (odstránenie v'ád podania, procesné poučenia a súdny poplatok), počas ďalších štyroch mesiacov v roku 2014 (zmena žalobného návrhu, dožiadanie Národnej banky Slovenska, dokazovanie, výsluchy svedkov a vyhlásenie rozsudku) a aj počas deviatich mesiacov v roku 2022, po vrátení veci nasledujúcim zrušujúce rozhodnutie krajského súdu (oboznámene sa so zrušujúcimi rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu, doplnenie dokazovania a opätovné rozhodnutie). Tieto časové úseky samy osebe nereflektujú priet'ahy v konaní, ale pomerne jednoduché a na dokazovanie nenáročné súdne konanie.

17. Krajský súd rozhodoval v napadnutom konaní o odvolaní (5 Co 632/2014) približne dva roky, čo nie je ideálna doba s ohľadom na už spomínanú absenciu zložitosti veci a obdobie, ktoré na prvostupňové rozhodnutie potreboval okresný súd. Ústavný súd len dodáva, že po zrušení právoplatného rozsudku najvyšším súdom rozhodol krajský súd (5 Co 156/2021) v priebehu dvoch mesiacov. No ani už uvedené hranične dlhé odvolacie konanie by v kontexte celého konania (o žalobe s'ťažovateľa bolo prvýkrát právoplatne rozhodnuté po štyroch rokoch, pozn.) neindikovalo priet'ahy v napadnutom konaní.

18. Napriek už uvedeným záverom ústavného súdu je vo vzťahu k základnému právu s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní rozhodujúca tá skutočnosť, že (vd'aka zásahu samotného ústavného súdu a následne aj najvyššieho súdu v dovolacom konaní) s'ťažovateľ nedisponuje právoplatným rozhodnutím ani po viac ako 10 rokoch od podania svojej žaloby. Príčinou tohto stavu nie je samotné zrušenie právoplatného rozhodnutia v dovolacom konaní, ale práve nesprávny postup okresného súdu a krajského súdu, ktoré v konečnom dôsledku dali dôvod na toto zrušenie. Z tohto pohľadu bolo potrebné postup okresného súdu a krajského súdu považovať za neefektívny do takej miery, ktorá odôvodnila vo vzťahu k týmto súdom vysloviť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.

19. Aj keď ústavný súd pri posudzovaní porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov automaticky nesčítava (I. ÚS 390/2019) dĺžku konania pred prvostupňovým súdom a odvolacím súdom, okolnosti tohto prípadu to odôvodňujú. Postup okresného súdu a krajského súdu totiž možno považovať za rovnako nesústreďený a neefektívny, čo viedlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Navyše v momente rozhodovania ústavného súdu prebiehajú úkony prvostupňového súdu pred predložením veci odvolaciemu súdu, a teda o veci bude (tretíkrát) rozhodovať krajský súd.

20. V napadnutom konaní teda došlo k nesústreďenému a neefektívnemu postupu okresného súdu a krajského súdu, čo ústavný súd vyhodnotil ako porušenie s'ťažovateľovho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.

Záver:

21. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 96/2012 a postupom krajského súdu v súvislosti s rozhodovaním o opravných prostriedkoch v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 96/2012 porušené boli (bod 1 výroku tohto nálezu).

22. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd prikázal okresnému súdu a krajskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v predmetnej veci bez zbytočných prietáhov, a to vo vzťahu k úkonom prvostupňového súdu pred predložením veci odvolaciemu súdu a v následnom odvolacom konaní. Ústavný súd podotýka, že sťažovateľ v petite svojej ústavnej sťažnosti, žiadal vysloviť príkaz postupovať bez prietáhov iba vo vzťahu k okresnému súdu. No vzhľadom na vyslovenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov vo vzťahu k obom súdom, ako aj vzhľadom na aktuálny stav napadnutého konania považoval ústavný súd za potrebné formulovať tento príkaz spôsobom, ako je uvedený v bode 2 výroku tohto nálezu.

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

23. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

24. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

25. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Zároveň sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocitovanej z dôvodu porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou.

26. Sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 500 eur a aj to iba vo vzťahu k okresnému súdu. Ako už ústavný súd uviedol, za prietahy v napadnutom konaní zodpovedajú rovnakým dielom okresný súd aj krajský súd. Priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie iba vo vzťahu k okresnému súdu (ako navrhoval sťažovateľ vo svojom sťažnostnom petite, pozn.) by v tomto kontexte (rovnako ako pri príkaze konať bez prietáhov) bolo nespravodlivé a zavádzajúce. Ústavný súd ale považoval sťažovateľom uplatnenú sumu za zjavne neprimeranú, preto mu priznal finančné zadosťučinenie iba vo výške 1 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Pri určení výšky tohto zadosťučinenia zohľadnil ústavný súd svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 63/2020, IV. ÚS 109/2020, IV. ÚS 287/2020, IV. ÚS 313/2020), pričom prihliadol aj na okolnosť, že

napadnuté konanie sa nevyznačovalo obdobiami neodôvodnenej nečinnosti, ktorá by indikovala prieťahy v konaní, ak by následne nebolo toto konanie obnovené dovolacím súdom, ale aj na to, že sťažovateľ nedokázal vo svojej ústavnej sťažnosti artikulovať špecifický význam tohto konania, resp. potrebu poskytnutia vyššieho stupňa ochrany. Z priznanej sumy finančného zadosťučinenia je okresný súd povinný zaplatiť sumu 500 eur a krajský súd tiež sumu 500 eur. V prevyšujúcej časti ústavnej sťažnosti týkajúcej sa finančného zadosťučinenia teda ústavný súd nevyhoviel (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI. Trovy konania

27. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

28. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ bol so svojou ústavnou sťažnosťou úspešný iba v časti označeného čl. 48 ods. 2 ústavy a vo zvyšnej časti (čl. 46 ods. 1 a ods. 3 ústavy) ústavný súd jeho ústavnú sťažnosť odmietol [podľa § 56 ods. 2 písm. a), c) a g) zákona o ústavnom súde] uznesením č. k. IV. ÚS 436/2022-16 z 20. septembra 2022. Ústavný súd preto podľa výsledku konania sťažovateľovi náhradu trov konania nepriznal. Napokon sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti náhradu trov konania ani nežiadal.

29. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. decembra 2022

**Ladislav Duditš
predseda senátu**